

Mesijansko Biblijska Studija - 107

MESTO MRTVIH

Dr. Arnold G. Fruchtenbaum

PREVOD NA SRPSKI JEZIK

MESTO MRTVIH

MBS 107

Dr. Arnold G. Fruchtenbaum

A dogodi se da siromah umre i anđeli ga odnesoše u krilo Avramovo

(Luka 16:22)

UVOD

Ova tema o mestu mrtvih biće razmatrana kroz pet glavnih kategorija.

I. NEVIDLJIVI SVET

Prva glavna kategorija je nevidljivi svet. U hebrejskom Starom zavetu i u grčkom Novom zavetu nalazimo trinaest različitih termina koji opisuju nevidljivi svet. Potrebno je razumeti te termine kako bismo mogli u potpunosti pojmiti i mesto mrtvih i nevidljivi svet.

A. Šeol

Prvi termin na hebrejskom je **Šeol**.

1. Pisma

U Starom zavetu nalazimo šesdesetčetiri reference na ovo mesto, tako da se radi o prilično opširnoj upotrebi ovog termina. Ne možemo ovde navesti sva šesdesetčetiri pasusa, ali upotreba ovog termina jeste raširena po celom Starom zavetu i nije limitirana niti na određenog pisca, niti na određeni vremenski period. U knjigama Mojsijevim, Šeol se pominje u Postanku, u Brojevima i u Ponovljenom zakonu. U istorijskim knjigama pominje se u I Samuilovoj, II Samuilovoj, i u I Carevima. U pesničkim knjigama, pominje se u knjizi o Jovu, u Psalmima, Mudrim izrekama, Propovedniku, i u Pesmi nad pesmama. U Velikim prorocima nalazimo ga u Isaiji i u Jezekilju. Među Malim prorocima, Šeol se pominje u Osiji, Amosu, Joni i u Avakumu. Šeol je mesto koje je poznato od početka do kraja istorije Starog zaveta.

2. Izvučeni zaključci (dedukcije)

Iz ova šesdesetčetiri odlomka u kojima se koristi ovaj termin može se izvući šest zaključaka u vezi sa time šta Šeol jeste.

Prvo, u vremenu Starog zaveta Šeol je bio mesto gde su posle smrti trebali da idu i pravedni i nepravedni (Psalam 89:48). Pravednici, sveti iz Starog zaveta, očekivali

su da će sići dole u Šeol u Postanku 37:35; 42:38; 44:29, 31; Knjiga o Jovu 14:13; Psalam 16:10; i Jona 2:2. Nepravедnici su takođe očekivali da će sići dole u Šeol u Brojevima 16:30, 33; Knjiga o Jovu 24:19; Psalam 9:17; 49:14; i Jezekilj 32:21.

Drugi zaključak jeste da se radi o mestu koje je bilo mnogo strašnije za nevernike nego za vernike. Iako su i vernici i nevernici silazili u Šeol u Starom zavetu, to je za nevernike bilo mnogo strašnije iskustvo nego za vernike (Knjiga o Jovu 24:19; Psalam 9:17; 49:14).

Treći zaključak je da postoje različiti nivoi ili različita odeljenja unutar Šeola. Činjenica da postoje reference na **dubine Šeola** govori nam o činjenici postojanja različitih nivoa ili različitih odeljenja unutar Šeola (Ponovljeni zakon 32:22; Psalam 86:13).

Četvrti zaključak u vezi sa Šeolom jeste da je smer prema Šeolu uvek prema dole. Kada god ljudi govore o Šeolu, to je uvek mesto u koje se silazi, ide se prema dole (Postanak 37:35; 42:38; 44:29; Brojevi 16:30, 33; I Samuilova 2:6; I Carevima 2:6, 9; Knjiga o Jovu 7:9; 11:8; 17:16; 21:13; Psalam 30:3; Mudre izreke 5:5; 7:27; 15:24; Isaija 5:14; 14:9; Jezekilj 32:21; Amos 9:2).

Peti izvedeni zaključak jeste da je Šeol mesto svesnosti. Oni koji silaze u Šeol nalaze se u stanju svesnosti (Isaija 14:9-10; Jona 2:2).

Šesti zaključak u vezi sa Šeolom jeste da Šeol nije uklonjen iz Božije jurisdikcije (Knjiga o Jovu 26:6; Psalam 139:8; Ponovljeni zakon 32:22).

Stoga, Šeol je glavni termin za nevidljivi svet.

B. Had

Drugi termin za nevidljivi svet je grčka reč **Hades**, i zato je, naravno, nalazimo samo u Novom zavetu.

1. Pisma

Had se pominje u deset odlomaka u Novom zavetu.

Matej 11:23: **do Hada ćeš se strovaliti.**

Matej 16:18: **vrata Hada.**

Luka 10:15: **do Hada ćeš se strovaliti.**

Luka 16:23: **i iz Hada podiže oči svoje.**

Dela 2:27 citiraju Psalam 16:10: **jer dušu moju nećeš ostaviti u Hadu.**

Dela 2:31: **niti je on ostavljen u Hadu.**

U Otkrivenju 1:18 za Mesija nam kaže **imam ključeve Smrti i Hada.**

Otkrivenje 6:8: **ime mu je Smrt i prati ga Had.**

Otkrivenje 20:13: **smrt i Had dadoše mrtvace koji behu u njima.**

i Otkrivenje 20:14: **smrt i Had behu bačeni u Ognjeno jezero.**

2. Izvučeni zaključci (dedukcije)

Iz ovih deset pominjanja Hada u Novom zavetu može se izvući sedam zaključaka.

Prvo, Had je isto što i Šeol. Had je grčki termin za Starozavetni Šeol, tako da je sve što je istina za Šeol automatski istina i za Had. Ovo je očigledno iz činjenice da Psalam 16:10 koristi termin Šeol, a kada se taj stih citira u Novom zavetu (Dela 2:27, 31), prevodi se kao Had. Tako da su Šeol i Had jedno te isto, Šeol je hebrejski termin, a Had je grčki termin.

Drugi zaključak jeste da je to mesto za pravedne i za nepravedne. U Luki 16:19-31 nepravedni bogataš je u Hadu. Ali, i Pravednik, Ješua (Isus), takođe je bio u Hadu prema Delima 2:27, 31.

Treće, Had ima dva glavna odeljenja (Luka 16:19-31). Deo za nevernike je pravi Had, a deo za vernike naziva se **u krilu Avramovu**. Više ćemo o ovome govoriti nešto kasnije u ovom tekstu.

Četvrti zaključak je da, iako u Had silaze i vernici i nevernici, to je mesto itekako ozbiljno i žestoko posebno za nevernike (Matej 11:23; Luka 10:15; 16:19-31).

Peti zaključak jeste da je smer prema Hadu uvek dole, nikada gore, uvek se silazi prema njemu, nikada se ne uspinje tamo (Matej 11:23; Luka 10:15).

Šesti zaključak jeste da je to mesto gde su ljudi svesni, ne radi se o mestu gde ljudi nisu svesni šta se dešava (Luka 16:19-31).

Sedmi zaključak jeste da je Had privremeno stanje. Ne radi se o večnom stanju, već samo o privremenom mestu boravka (Otkrivenje 20:11-15).

C. Abadon

Treće biblijsko ime za nevidljivi svet je **Abadon**. To je hebrejska reč koja znači „uništenje.“ Kako se radi o hebrejskom terminu, sva pominjanja, osim jednog, nalazimo u Starom zavetu.

1. Pisma

Sveukupno se u Pismima ovaj termin koristi sedam puta.

Knjiga o Jovu 26:6: **i Abadon bez koprene.**

Knjiga o Jovu 28:22: **Abadon i Smrt kažu.**

Knjiga o Jovu 31:12: **Jer to je oganj što proždire do Abadona.**

Psalam 88:11: **Zar će se u grobu naveštati milosrđe tvoje? Zar vernost tvoja u Abadonu?**

Mudre izreke 15:11: **Šeol i Abadon stoje pred Gospodom.**

Mudre izreke 27:20: **Šeol i Abadon ne mogu se zasititi.**

i Otkrivenje 9:11: **I imaju nad sobom kralja, anđela bezdana: hebrejski mu ime Abadon, a na grčkom ima ime Apolion.** Grčka reč ima isto značenje kao i hebrejska: Uništenje.

2. Izvučeni zaključci (dedukcije)

Iz ovih sedam primera možemo da izvedemo tri zaključka. Prvo, u tri od sedam primera reč je paralelna sa Šeolom (Knjiga o Jovu 26:6; Mudre izreke 15:11; 27:20). Svih šest primera iz Starog zaveta su iz poetskih knjiga. Hebrejska poezija se ne temelji niti na ritmu niti na rimi, nego na paralelizmu. Tako da, u tri slučaja, Šeol je paralelan sa Abadonom ili, Abadon je paralelan sa Šeolom.

Drugi zaključak je da se termin koristi isključivo u negativnom kontekstu. Nema nijednog pozitivnog konteksta u kojem se pominje Abadon; svako pominjanje ima negativne konotacije.

Treći zaključak je da je Abadon hebrejsko ime za nevernički deo u Šeolu ili Hadu. Već smo istaknuli da se Had sastoji od dva glavna dela: deo za pravednike i deo za nepravedne. Termin Abadon je hebrejsko ime za onu stranu u Šeolu ili Hadu gde silaze nepravedni, odnosno nevernici.

D. Jama

Četvrti termin za nevidljivi svet je izraz jama. Ovo je takođe i Starozavetno ime za nevidljivi svet.

1. Pisma

Sveukupno, na dvadeset i tri mesta se pominje jama. Ovde nećemo navesti sve te stihove, ali navešćemo knjige u kojima se pominje taj termin: Knjiga o Jovu, Psalmi, Mudre izreke, Isaija i Jezekilj, a najčešće se pominje upravo u Jezekilju.

2. Izvučeni zaključci (dedukcije)

Iz ova dvadeset i tri pominjanja mogu da se izvuku tri zaključka. Prvo, baš kao i Abadon, i jama se uvek pominje u negativnom kontekstu. Nikada nema ničeg pozitivnog u vezi sa jamom, kontekst je uvek negativan.

Drugo, smer prema njoj je uvek dole, nikada gore.

Treći zaključak jeste da je termin jama opisni termin za deo Šeola ili Hada gde silaze nepravednici, a to znači da je jama sinonim za Abaddon. Abaddon je pravo ime, a jama je opisno ime.

E. Ambis

Peti termin za nevidljivi svet je **ambis**. Reč ambis ima svoje korene u konceptima poput „podzemlje“ ili „bezdan.“ Ambis je grčka reč, tako da je nalazimo samo u Novom zavetu.

1. Pisma

Ovu reč nalazimo u devet odlomaka, a od ovih devet, sedam se nalazi u Otkrivenju.

Luka 8:31: ***da im ne zapovedi da idu u bezdan.***

Rimljani 10:7: ***Ko će sići u bezdan?***

Otkrivenje 9:1: ***ključ ždrelo bezdanova.***

Otkrivenje 9:2: ***I otvori ždrelo bezdanovo.***

Otkrivenje 9:11: ***anđeo bezdana.***

Otkrivenje 11:7: ***Zver koja izlazi iz bezdana.***

Otkrivenje 17:8: ***Zver će uzaći iz bezdana.***

Otkrivenje 20:1: ***ključ bezdana.***

i Otkrivenje 20:3: ***I baci ga u bezdan.***

2. Izvučeni zaključci (dedukcije)

Iz ovih devet referenci na ambis mogu da se izvuku tri zaključka.

Prvi zaključak je da je smer prema ambisu uvek na dole.

Drugo, termin se nikada ne povezuje sa ljudskim bićima; uvek je povezan sa palim anđelima uz izuzetak Antihrista. A kako će Antihrist biti začet sa moći Satane, povezan je sa anđeoskim bićima, a time i sa ambisom.

Treći zaključak koji može da se izvede u vezi sa ambisom jeste to da je ambis deo Šeola ili Hada, deo koji je privremeno mesto zatočenja za pale anđele. Kada se demoni izgnaju iz ljudi, ponekad jedno vreme provedu u ambisu, a potom budu otpušteni. Tako da se uvek radi o mestu privremenog zatočeništva. Satana će biti zatočen u ambisu, ali čak i za njega je to mesto privremenog zatočeništva, koje će trajati 1000 godina (Otkrivenje 20:3).

F. Tartar

Šesti termin koji govori o nevidljivom svetu je grčka reč **tartarus**.

1. Pisma

Ovaj termin nalazimo samo u jednom odlomku iz Pisama, II Petrova 2:4: **Jer ako Bog ne poštede anđele koji sagrešiš, nego ih sunovrati u Tartar i predade jamama tame da budu čuvani za sud.**

2. Izvučeni zaključci (dedukcije)

Iz ovog jednog stiha može da se izvuče pet zaključaka. Prvo, imamo naziv **jamama tame**, a to svakako daje negativnu konotaciju.

Drugo, to je mesto za pale anđele.

Treće, ovo je povezano sa palim anđelima koji imaju veze sa vremenom Noje. I dok je ambis povezan sa palim anđelima generalno, Tartar je povezan nekako sa palim anđelima u vezi sa vremenom Noje.

Četvrti zaključak jeste da su anđeli pomenuti u ovom stihu očigledno isti anđeli pomenuti u Judinoj 6-7. Upravo zbog poveznice između II Petrove 2:4 i Judine 6-7, ovi anđeli jesu isti **sinovi Božiji** iz Postanka 6 koji su počeli da uzimaju ljudske žene u pokušaju da onečiste seme žene.

Peti zaključak jeste da je Tartarus deo Šeola ili Hada gde su trajno zatočeni oni pali anđeli koji su zgrešili u Postanku 6. I dok je Ambis privremeno mesto zatočeništva za pale anđele, mesto gde pali anđeli ili demoni dođu i odu posle nekog vremena, Tartar je nešto drugo; on je mesto trajnog zatočeništva. Ovi anđeli nikada neće biti pušteni da odu iz svog zatočeništva, ali će u konačnici biti premešteni iz Tartara u Ognjeno jezero. Ovi anđeli više nikada neće biti oslobođeni. Razlog zašto se oni nalaze na ovom posebnom mestu, u Tartaru a ne u Ambisu, jeste upravo posebna priroda njihovog greha. Ovde se radi o anđelima koji su u Postanku 6 uzeli obličje muškaraca i počeli se ženiti sa kćerima ljudskim, a sve kako bi iskvarili **seme** žene iz Postanka 3:15. Ono šta su prozveli bila je groteskna rasa. I upravo postojanje te groteskne rase učinilo je da ljudsko zlo dosegne svoju puninu potrebnu da izazove potop svetskih razmera i uništenje celokupnog čovečanstva, uz izuzetak jedne porodice, Nojine porodice.

Stoga, Tartar je deo Šeola ili Hada koje je mesto trajnog zatočenja za one anđele koji su zgrešili u Postanku 6.

G. Pakao

1. Poreklo reči

Sedmi termin je „Pakao.“ Engleska reč (hell) „pakao“ dolazi od teutonskog korena reči koja znači „sakriti“ ili „prekriti.“ Ne postoji ni jedna grčka niti hebrejska reč za

reč „pakao“ u našim Pismima. Tako da verovatno to i nije baš najbolje odabrani termin, ali kako je to termin koji se itekako udomaćio u engleskom govornom području, moramo da ga koristimo. Ali, ponovo, ne postoji niti jedna ni grčka ni hebrejska reč koja bi mogla da se prevede kao „pakao.“ Koncept pakla jeste uključen unutar koncepta Šeola i Hada do neke mere, a u potpunosti je uključen u koncept Abadona i jame. Tako da iako Pisma zapravo ne koriste termin koji znači „pakao,“ koncept onoga što pakao znači svakako jeste biblijski. Ono šta ljudi nazivaju „pakao“ jeste ono šta Stari zavet naziva Abadon ili jama, strana ili deo gde se nalaze nepravednici u Šeolu ili Hadu.

Temeljeno na onome šta smo upravo ustvrdili o delu u kojem se nalaze nepravednici u Šeolu ili Hadu, i na onome šta smo rekli o Abadonu ili jami, pakao o kojem govorimo je mesto u kojem se nalaze samo nespaseni ljudi. To mesto ne uključuje pale anđele, jer se pali anđeli nalaze na dva druga mesta, u Ambisu ili u Tartaru. I dok pakao sadrži određene koncepte Šeola ili Hada i celokupne kontekste Abadona i jame, pakao svakako isključuje koncepte Ambisa i Tartara, jer su ovo mesta predviđena samo za pale anđele.

2. Uslovi u paklu

Temeljeno na onom što znamo o Abadonu ili jami možemo da odredimo uslove u kojima se nalaze oni koji su u paklu.

Prvo, oni postoje kao senke, samo senke bez ikakve veće realnosti. Uistinu, kada Biblija opisuje ljude koji se već nalaze na strani za nepravednike u Šeolu, opisuje ih koristeći hebrejsku reč koja znači „senke“ (Mudre izreke 9:18; Isaija 14:9).

Drugo, oni su u mukama (Luka 16:23-25).

Iz onoga što nam je poznato o Abadonu i jami tri stvari možemo da kažemo o paklu. Prvo, tamo je potpuno odsustvo pravednosti. Drugo, to je mesto koje je odvojeno od Boga. Treće, to je mesto osude.

H. Gehena

Osmi termin za nevidljivi svet je reč **Gehena**, a radi se o grčkom terminu. Tri stvari treba da se kažu u vezi sa ovim mestom.

1. Poreklo koncepta o Geheni

Prva stvar je o samom poreklu ovog koncepta. Iako termin Gehena jeste grčki, poreklo koncepta dolazi iz hebrejskog jezika. Zapravo se radi o kombinaciji dve hebrejske reči. Prva reč je **Gei**, a druga reč je **Hinnom**; **Gei Hinnom** znači „Dolina Hinom,“ a radi se o dolini koja se prostire sa spoljne strane zidova Jerusalima. Dolina Hinom okružuje Jerusalim sa zapadne strane zida i proteže se dalje celom južnom stranom gde susreće drugu dolinu, koja je poznata po nazivu Dolina Kidron, koja se spušta istočnom stranom grada.

U Starom zavetu, Dolina Hinom je bila mesto gde su neki zli kraljevi Izraela prinosili ljudske žrtve. Praksa prinošenja ljudskih žrtava znači da je to bilo mesto gde su se ljudi spaljivali (II Carevima 23:10; II Letopisa 28:3; 33:6; Isaija 30:33; Jeremija 7:31-32; 19:1-15). Tako da poreklo novozavetne Gehene dolazi od hebrejskih reči Gei Hinnom. Starozavetni koncept fizičkog spaljivanja ljudi preselio se u novozavetni koncept kroz reč Gehena, termin koji opisuje nevidljivi svet i večnu vatru u kojoj će se ljudi nalaziti.

2. Pisma

Druga stvar u vezi sa Gehenom jesu Pisma. Nalazimo dvanaest pominjanja Gehene. Jedanaest ovih referenci su u Evanđeljima, a jedno se nalazi izvan Evanđelja.

Matej 5:22: ***ko god rekne: 'Ludače!', biće podvrgnut Geheni ognjenoj.***

Matej 5:29: ***nego da celo tvoje telo bude bačeno u Gehenu.***

Matej 5:30: ***nego da celo tvoje telo bude bačeno u Gehenu.***

Matej 10:28: ***nego se radije bojte onoga koji može i dušu i telo pogubiti u Geheni.***

Matej 18:9: ***nego biti bačen u Gehenu ognjenu.***

Matej 23:15: ***sinom Gehene.***

Matej 23:33: ***Kako ćete pobeći od osude Gehene?***

Marko 9:43: ***negoli s objema rukama otići u Gehenu.***

Marko 9:45: ***negoli s objema nogama biti bačen u Gehenu.***

Marko 9:47: ***negoli s oba oka biti bačen u Gehenu.***

Luka 12:5: ***bojte se onoga koji, pošto ubije, ima vlast baciti u Gehenu.***

i Jakovljeva 3:6: ***zupaljen od Gehene.***

3. Izvučeni zaključci (dedukcije)

Treća stvar u vezi sa Gehenom jeste da se iz ovih dvanaest pominjanja u grčkom Novom zavetu može izvući četiri zaključka.

Prvo, Gehena je večno prebivalište izgubljenih, i anđela i ljudi.

Drugi zaključak o Geheni je da kazna uključuje i dušu i telo. To je razlog zašto Gehenu ne bi trebalo da se prevodi kao „pakao,“ niti bi je trebalo izjednačavati sa paklom. Pakao je, a to ćemo pokazati, mesto privremenog boravka i to samo za duše, a Gehena je mesto večnog prebivanja i uključuje i dušu i telo.

Treći zaključak je da se radi o večnim mukama. Pakao je privremen, ali Gehena će da traje večno.

Četvrti zaključak je da se Gehena povezuje sa vatrom, i vatra je sredstvo kojim se izaziva patnja.

I. Ognjeno jezero

Deveti termin za nevidljivi svet je **ognjeno jezero**.

1. Pisma

Izraz nalazimo u četiri odlomka iz Pisama, a sva se nalaze u Otkrivenju. Otkrivenje 19:20, govori nam o **zveri i o lažnom proroku**. i kaže nam da će biti bačeni u **ognjeno jezero**.

Otkrivenje 20:10, kaže da je Sotona bačen u ognjeno jezero.

Otkrivenje 20:14: **smrt i Had su bačeni u ognjeno jezero**.

I Otkrivenje 21:8, gde nam kaže da se **ognjeno jezero** još naziva i **druga smrt**.

2. Izvučeni zaključci (dedukcije)

Iz ovih pominjanja u Otkrivenju možemo izvući četiri zaključka.

Prvo, **ognjeno jezero** je večno prebivalište izgubljenih, i anđela i ljudi.

Drugo, kazna uključuje i dušu i telo. I smrt i Had su bačeni u **ognjeno jezero**. Smrt se odnosi na materijalni deo čoveka; Had se odnosi na nematerijalni deo čoveka, na dušu i duh. **Ognjeno jezero** je kazna za jedno i za drugo.

Treći zaključak je da je **ognjeno jezero** isto što i Gehena. Gehena je jedan termin, a **ognjeno jezero** je drugi termin koji se odnosi na jednu te istu stvar.

Četvrti zaključak je da se ognjeno jezero povezuje sa vatrom i sa sumporom koji su izvori patnje i muka.

J. Krilo Avramovo

Deseti termin je **krilo Avramovo**.

1. Pisma

I dok je u rabinskim spisima ovo jako uobičajen termin, u Pismima ovaj izraz nalazimo samo u Luki 16:22-23: **A dogodi se da siromah umre i anđeli ga odnesoše u krilo Avramovo. A umre i bogataš, te bude pokopan. I u Hadu, gde beše u mukama, podiže oči svoje te izdaleka ugleda Avrama, i Lazara u krilu njegovu.**

2. Izvučeni zaključci (dedukcije)

Iako ovaj izraz nalazimo samo u ova dva stiha, ipak iz ovoga možemo da izvučemo šest stvari.

Prvo, Avramovo krilo je samo za pravednike; nema nijedan nepravedni u krilu Avramovu.

Drugo, smešteno je uporedo sa paklom. Nije u paklu, ali je locirano tu negde u blizini, tako da se iz pakla, poput onog **bogataša**, može videti šta se događa u krilu Avramovu, iako se do tamo nikako ne može doći.

Treći zaključak ja sledeći; iako pakao i krilo Avramovo jesu jedno pored drugog, međusobno su razdvojeni neprelaznim jazom. Iako svaka strana može da vidi ovu drugu i mogu čak i da komuniciraju, ne mogu ni na koji način da prelaze s jedne strane na drugu.

Četvrti zaključak jeste da je krilo Avramovo onaj deo Šeola ili Hada koji je mesto za pravednike, dok je pakao mesto za nepravedne ljude.

Peta stvar u vezi s krilom Avramovim je da se radi o terminu koji je govorna figura koja opisuje gosta na gozbi koji je zavaljen u krilu svog bližnjeg. Baš kao što se u evanđelju po Jovanu, Jovan naslanjao na krilo Ješue za blagdana Pashe, na isti način Lazar to čini u krilu Avramovom. Ovo je govorna figura, stilski izražaj, koji opisuje gosta na gozbi kako se naslanja na krilo svog bližnjeg ili svog domaćina.

Šesta stvar u vezi sa krilom Avramovim jeste da se izraz koristi kao simbol za blagoslovenost posle smrti. I dok Lazar nije bio dobro, barem kada govorimo o stvarima materijalnog sveta, posle smrti, on se nalazi uistinu u stanju čoveka koji je blagosloven.

K. Raj

Jedanaesti termin povezan sa nevisljivim svetom jeste **Raj**. Grčka reč, kao i hebrejski ekvivalent grčke reči znači „carski park“ ili „vrt.“

1. Pisma

Radi se o terminu kojeg koristi samo Novi zavet, a nalazimo ga u tri odlomka. Prvi je u Luki 23:43; gde Isus kaže drugoj osobi koja umire na krstu: **danas ćeš sa mnom biti u raj**.

Drugi odlomak je u II Korinćanima 12:4, gde kaže da je Pavle bio ponesen u raj.

Treći odlomak je Otkrivenje 2:7, gde se govori o budućnosti: **drvo života** se nalazi usred raja Božijeg.

2. Izvučeni zaključci (dedukcije)

Iz ova tri odlomka mogu da se izvuku četiri zaključka u vezi sa rajem.

Prvo, to je termin koji opisuje prebivalište pravednih, bez obzira gde to prebivalište jeste u nekom određenom trenutku u vremenu. U Luki 23:43, to je isto mesto kao i krilo Avramovo zato što, u tom trenutku, svi pravednici već su sišli u deo za pravednike u Šeolu ili Hadu, a taj deo je poznat kao krilo Avramovo ili Raj. Do trenutka Isusove smrti, Raj je bio u krilu Avramovu.

Drugo, prema II Korinćanima 12:4 danas se Raj nalazi na Nebu. Posle Uznesenja Isusovog, krilo Avramovo je uklonjeno. Vernici više ne silaze u krilo Avramovo, već sada idu direktno u Nebo. Današnje prebivalište vernika jeste Nebo, tako da u sadašnjem vremenu, Raj je na Nebu.

Treći odlomak, Otkrivenje 2:7, govori o budućem vremenu, kada će Raj biti u **novom Jerusalimu**, a to znači da će se prebivalište za Raj još jednom promeniti. Kada novi Jerusalim, na novoj zemlji, postane prebivalište svih vernika posle Mesijanskog Kraljevstva, Raj će biti u novom Jerusalimu.

Da zaključimo, od Adama do Uznesenja Isusovog, Raj je bio u krilu Avramovom. Od Uznesenja Ješuinog do kraja Milenijuma, Raj je na Nebu. Posle Milenijuma i za celu večnost, Raj će biti u novom Jerusalimu na novoj zemlji.

L. Nebo

Još jedan termin za nevidljivi svet je „Nebo.“ O Nebu ćemo govoriti kroz tri tačke.

1. Različitosti

Prva tačka je da Biblija govori o tri različita neba. I ne odnose se sva tri na nevidljivi svet. Prvo nebo je atmosfera, jer to je nebo po kojem lete ptice (Postanak 1:20, 26; Jeremija 4:25; Agej 1:10; Matej 8:20; 13:32; Dela 10:12; 14:17).

Drugo nebo je ono što mi nazivamo „svemir.“ Ovo je nebo gde nam je rečeno da su smešteni sunce, mesec i zvezde (Postanak 1:14-18; 22:17; 26:4; Matej 24:29; Jevrejima 11:12; Otkrivenje 6:13). Prvo i drugo nebo nisu deo nevidljivog sveta; oba ova neba su vidljiva.

Međutim, **Treće Nebo** jeste deo nevidljivog sveta. Ono je prebivalište Božije; to je mesto gde stanuje Gospod (II Korinćanima 12:1-4).

2. Pisma

Druga tačka u vezi sa Nebom je da se sveukupno u trideset i devet odlomaka iz Pisama govori o Trećem Nebu. U Starom zavetu to nalazimo u sledećim knjigama: Postanak, Ponovljeni zakon, I Carevima, II Carevima, II Letopisa, Knjiga o Jovu, Psalmi, Propovednik, Isaija, Danilo i Amos. U Novom zavetu Treće Nebo nalazimo u sledećim knjigama: Matej, Marko, Luka, Jovan, Dela, II Korinćanima, Efescima, Kološanima, I Solunjanima, Jevrejima i I Petrova.

3. Izvučeni zaključci (dedukcije)

Iz ovih trideset i devet pominjanja Trećeg Neba možemo da izvučemo sveukupno osam zaključaka.

Prvo, postojanje Trećeg Neba, prebivališta Božijeg, potvrđeno nam je kroz svedočanstva očevidaca, jer postoje očevici koji su videli Treće Nebo. Ješua, koji je od tamo i došao, svedoči nam o postojanju Trećeg Neba (Jovan 6); Pavle je bio uznesen na Treće Nebo kako bi primio posebno otkrivenje (II Korinćanima 12:1-4). Apostol Jovan video je viziju Trećeg Neba, čak mu je rečeno da uzađe tamo da bi mu se mogle pokazati buduće stvari (Otkrivenje 4:1). On je svedočio tim stvarima na Nebu i pisao o njima kroz čitavu knjigu Otkrivenja. Tako da o postojanju Trećeg Neba uistinu imamo svedočanstva očevidaca.

Drugi zaključak u vezi sa Trećim Nebom jeste da je to prebivalište Božije; to je mesto gde živi Bog.

Treći zaključak jeste da je to mesto takođe i prebivalište izabраниh anđela. To je mesto gde dobri, izabrani, sveti, anđeli koji nisu pali, takođe, stanuju i žive.

Četvrti zaključak jeste da je Nebo stvarno i određeno mesto.

Peti zaključak jeste da je Nebo uvek gore. Ono je iznad zemlje, ono je iznad atmosferskog neba, ono je iznad svemira. Ono se nalazi iznad zemlje, iznad prvog neba, i iznad drugog neba.

Šesti zaključak je da je ono takođe mesto odakle Bog vlada i upravlja. Odatle Gospod u Svojoj providnosti vlada, upravlja u punini Svoje suverenosti; svaki aspekt Njegove vlasti dolazi sa Trećeg Neba.

Sedmi zaključak jeste da je to mesto gde Bog prima obožavanje.

I osmi zaključak je da je to sada mesto svetih koji su preminuli. Vernici koji preminu u ovom vremenu više ne idu u krilo Avramovo; sada idu direktno u Nebo. To je mesto gde su sada sveti koji su preminuli.

M. Novi Jerusalim

Trinaesti termin koji se koristi kako bi se opisao nevidljivi svet jeste **Novi Jerusalim**.

1. Pisma

Novi Jerusalim se pominje u tri odlomka. Prvi je u Galatima 4:26, gde se kaže da je onaj gore Jerusalim slobodan, za razliku od Jerusalima na zemlji koji robuje.

Drugi odlomak je u Jevrejima 12:22-24, a govori o **nebeskom Jerusalimu** koji je prebivalište Božije, izabраниh anđela i otkupljenih ljudi.

Treći odlomak je Otkrivenje 21:1-22:5, koji nas uči da će novi Jerusalim biti na novoj zemlji i daje nam detaljne opise o tome kako će da izgleda novi Jerusalim.

2. Izvučeni zaključci (dedukcije)

Iz ova tri glavna odlomka iz Pisama koja govore o Novom Jerusalimu možemo da izvučemo šest zaključaka. Prvo, nalazi se iznad zemlje; postoji već sada i sada se nalazi u Trećem Nebu.

Drugi zaključak jeste da je to prebivalište celokupnog Trojednog Boga; to je prebivalište Oca, Sina, i Duha.

Treći zaključak je da je to takođe prebivalište izabranih anđela; to je mesto gde anđeli koji nisu pali žive.

Četvrti zaključak jeste da je to takođe prebivalište za otkupljene svete; to je mesto gde se otkupljeni sveti sada nalaze.

Peto, Novi Jerusalim je sinonim za Nebo; to je potpuno isto mesto. Može se reći da se Novi Jerusalim sada nalazi na Nebu, ali kako god to rekli, radi se o istom mestu, i to su u manjoj ili većoj meri sinonimi.

Šesti zaključak jeste da će u budućem vremenu, kada nova zemlja bude stvorena, Nebo ili Novi Jerusalim sići na novu zemlju. Večno prebivalište Trojednog Boga, izabranih anđela i otkupljenih ljudi biće u Novom Jerusalimu na novoj zemlji. Ukoliko želimo napraviti razlikovanje između Neba i Novog Jerusalima, onda se može reći da vernici sada idu u Novi Jerusalim koji je na Nebu, a u konačnici će ići u Novi Jerusalim koji će biti smešten na novoj zemlji, kada nova zemlja bude formirana po završetku Mesijanskog Carstva.

Ovo su trinaest termina koji se koriste za opisivanje nevidljivog sveta. Treba svakako biti upoznat sa svih trinaest reči, treba znati kako ih razlikovati i povezati jednu sa drugom, ukoliko ovu temu želimo u potpunosti razumeti.

N. Zaključci

1. Termini Šeol i Had

Prvo, Šeol i Had su jedno te isto. Šeol je hebrejski termin, a Had je grčki termin za jednu te istu stvar. Lokacija gde su smešteni Šeol ili Had jeste samo središte zemlje, a to možemo da vidimo na tri načina. Prvo, u Starom zavetu to mesto se naziva „dubinama zemlje“ (Jezekilj 26:20; 31:14, 16, 18; 32:18, 24). Drugo, u Efescima 4:9-10; Had se naziva „donjim krajevima zemlje.“ Tako da donji krajevi zemlje u Hadu u potpunosti odgovaraju dubinama zemlje iz Šeola. Treće, u Matej 12:40, rečeno nam je za Had da je u srcu (središtu) zemlje. Tako da kada govorimo o lociranju Šeola ili Hada, smešten je u središtu zemlje. To je jedan od razloga zašto je Šeol ili Had privremen, jer kada se završi sa ovom zemljom na kraju perioda Mesijanskog Carstva, Šeol ili Had više neće postojati.

Druga stvar u vezi sa Šeolom ili Hadom jeste da on ima dva primarna dela. Jedan primarni deo je za pravednike i ova pravednička strana poznata je pod nazivom krilo Avramovo. U vremenu između Adama i Uznesenja Isusovog, Raj je bio smešten u 'krilu Avramovom.' Drugi primarni deo jeste za nepravedne, nepravedne ljude i anđele. Ovaj drugi deo je podeljen na tri odeljenja. Kada govorimo o ljudima, oni su

smešteni u pravom Hadu, koji je danas među vernicima mnogo poznatiji pod imenom Pakao. Ovo prvo odeljenje poznato je još pod dva imena: Abaddon i jama. Dva preostala odeljenja na strani za nepravedne namenjeni su palim anđelima. Jedan deo je Ambis; to je mesto privremenog zatočeništva za pale anđele. Drugi deo je Tartar; to je mesto zatočeništva za one anđele koji su sagrešili u Postanku 6. Znači, Šeol ili Had, ima dva primarna dela. Deo za pravednike poznajemo pod imenom krilo Avramovo. Deo za nepravedne ima dodatnu poddelu na tri odeljenja unutar sebe: za ljude je Had ili Pakao, a naziva ih se još i Abaddon ili Jama; a za pale anđele, Ambis i Tartar.

2. Termini Gehena i Ognjeno jezero

Drugi zaključak koji može da se izvede jeste da se termini Gehena i Ognjeno jezero odnose na jedno te isto mesto. Radi se o konačnom prebivalištu nepravednih, i anđela i ljudi. Treba imati na umu da je Šeol ili Had samo privremeno mesto boravka, bez obzira na stanje onoga koji tamo završi. Pravednička strana Šeola ili Hada već je eliminisana Uznesenjem Mesije. Strana ili deo za nepravedne je takođe privremena, jer večno prebivalište za nepravedne neće biti ni Pakao, ni Ambis, ni Tartar, već će to biti Gehena, Ognjeno jezero.

3. Nebo

Nebo je prebivalište Božije; ono je prebivalište izabranih ili dobrih anđela; ono je prebivalište vernika koji preminu; i ono je prebivalište mrtvih svetih. To je mesto gde se sada nalazi Raj. Jedno vreme raj je bio smešten u krilu Avramovu, ali sada, raj je na Nebu. Nebo je isto što i Novi Jerusalim, ili možemo da kažemo da je Novi Jerusalim sada na Nebu.

II. MESTO MRTVIH U STAROM ZAVETU

A. Pisma

Druga velika kategorija jeste mesto mrtvih u Starom zavetu. Možda i najbolji odlomak koji jasno oslikava kakva je bila situacija pre smrti, Uskrsnuća i Uznesenja Ješuinog jeste onaj iz Luke 16:19-31. To je priča o **bogatašu i Lazaru**. Treba primetiti da to nije poređenje. U poređenjima se ne koriste prava imena. Radi se o stvarnom događaju koji nam Isus priča.

Ono što je opisano u Luki 16:19-31, jeste situacija koja je započela sa Adamom i trajala je sve do Uznesenja Ješuinog. Kada govorimo o mestu mrtvih u Starom zavetu, to ne znači samo istorija Starog zaveta, već se nastavlja kroz celu istoriju evanđelja sve do Uznesenja Isusovog. Linija koja razdvaja što je istina u vezi sa mestom mrtvih u Starom zavetu i mestom mrtvih svetih Novog zaveta jeste Uznesenje Ješue na Nebo.

B. Uslovi od Adama do Uznesenja Mesije

Četiri stvari mogu da se istaknu u vezi sa mestom mrtvih do Uznesenja Ješue, a nalazimo ih u Luki 16:19-31.

Prvo, svaka osoba koja je umrla, bez obzira da li se radilo o pravednom ili nepravednom sišla je u Šeol ili Had, koji se, kao što smo već rekli, nalazi u samom središtu zemlje.

Drugo, pravednici su otišli u krilo Avramovo, gde je u tom vremenu bio smešten Raj. I dok su prinošene krvne žrtve bile dovoljne da svete Starog zaveta sačuvaju od Pakla, istovremeno nisu bile dovoljne da osobu odvedu na Nebo. Sveti Starog zaveta spašeni su na isti način na koji se vernici i danas spašavaju, milošću kroz veru. Međutim, u oba slučaja postoji element krvi. Do smrti Isusove krvna žrtva koja je bila neophodna bila je životinjska krv, a žrtveni sistem bio je onaj iz Mojsijevog Zakona. Zato što je u pitanju životinjska krv, krv je samo „prekrivala“ grehe svetih, ali ih nije uklanjala. kao što to naglašava poslanica Jevrejima 10:1-4, **nemoguće je da krv bikova i jaraca** (životinjska krv) odnese grehe. Znači, razlog zašto krvne žrtve Starog zaveta jesu dovoljne da svete tog vremena zadrže izvan pakla, ali nisu dovoljne da ih odvedu u Nebo, jeste zato što krvne žrtve samo prekrivaju greh, ali ga ne uklanjaju. Uprkos tome, krilo Avramovo, gde je Raj bio smešten, bilo je mesto blaženstva za nematerijalni deo svetih Starog zaveta, ili za duše svetih Starog zaveta.

Treća stvar u vezi sa mestom mrtvih u Starom zavetu tiče se nepravednih. Nepravedni odlaze u pravi Had, koji je još poznatiji kao Pakao ili Abaddon ili jama. Za razliku od krila Avramovog, pravi Had ili Pakao jeste mesto muka.

Četvrta stvar koju treba istaknuti u vezi sa mestom mrtvih u Starom zavetu jeste da je postojao nepremostiv i neprolazan jaz između dve strane Šeola ili Hada. Bilo je moguće videti na drugu stranu, bilo je čak moguće i voditi razgovor sa drugom stranom, ali je bilo nemoguće da se pređe sa jedne strane na drugu. Očigledno, da jeste bilo moguće, sva prelaženja bi se odvijala u samo jednom pravcu, jer niko ne

bi iz Avramovog krila hteo da pređe u Pakao, već bi oni iz Pakla svakako želeli da dođu u krilo Avramovo. To je bilo stanje od vremena Adama pa do Uznesenja Ješuinog.

III. MESTO MRTVIH DANAS

Treća velika kategorija jeste mesto mrtvih danas. Ovu temu ćemo proučavati i u odnosu na vernike i u odnosu na nevernike.

A. Vernici

Kada govorimo o vernicima, delo Mesije promenilo je sveukupnu situaciju za one koji veruju. Govoreći ponaosob, tri čina Mesije učinila su promenu.

1. Smrt Mesije

Kada je Ješua umro, On je umro za sve naše grehe. On je takođe umro za sve grehe sveta, kroz sva vremena sveta, grehe počinjene pre Njegove smrti i grehe počinjene posle Njegove smrti. Smrt Isusova je uklonila grehe svetih Starog zaveta.

2. Silazak Mesije

Kada je Ješua umro, Njegova duša, Njegov nematerijalni deo, sišao je u deo za pravednike u Šeolu ili Hadu. U Mateju 12:40, Ješua je prorekao da On treba da siđe u srce zemlje gde je Šeol ili Had smešten. Efescima 4:9 kažu da je Isus sišao u donje delove zemlje.

I Petrova 3:18-19, ističe da, u Svom duhu, Isus **propovedi duhovima u tamnici**. Ovo su bili duhovi nepravednih u Paklu. Neki pogrešno razumeju ovaj stih i uče da je On, budući je propovedao, propovedao njima evanđelje i tako im je dao drugu šansu da budu spašeni. Međutim, grčka reč koja je ovde upotrebljena nije grčka reč koja znači „propovedati evanđelje,“ već se radi o grčkoj reči koja jednostavno znači „napraviti objavu.“ Ono šta se dogodilo kada je Ješua sišao jeste da je Njegov duh učinio objavu da Njegova smrt garantuje sud za nespasene. Ješua je napravio objavu za one u Paklu. Zbog ovoga, neki pretpostavljaju da je Ješua sišao u Pakao, ali On to nije učinio. On je rekao umirućem razbojniku da će još danas biti zajedno sa Njim u Raju, ne u Paklu. Kada je Isus umro, Njegov duh je sišao u deo za pravednike u Šeol ili Had, u krilo Avramovo. Kao što smo to već primetili, ako je neko bio u krilu Avramovom, taj je mogao da vidi u Pakao i da vodi razgovor sa onima u Paklu. Tako da je duh Ješue sišao u krilo Avramovo i tamo je On napravio objavu da smrt Mesije garantuje njihovu buduću osudu. Oni koji su imali koristi od smrti Isusove bile su samo duše koje su se nalazile u krilu Avramovu, ne i duše koje su se nalazile u Paklu.

3. Uznesenje Mesije

Kada je Mesija uzašao na Nebo, On je duše svetih Starog zaveta poveo sa sobom; **sužnje u sužanjstvo odvede** (Efescima 4:8-10). Oni koji su bili zarobljeni unutar granica krila Avramovog, sada je odveo iz krila Avramovog. Sve pravedne duše koje su umrle pre smrti Ješue uzašle su sa Isusom u Nebo. Kao rezultat toga, krilo Avramovo, strana gde su boravili pravedni u Šeolu ili Hadu, eliminisana je i Raj više nije u krilu Avramovu. Raj se sada nalazi u Trećem Nebu (II Korinćanima 12:1-4).

Kao rezultat ova tri čina Mesije sveti danas odlaze direktno u Nebo. Više nema „privremenog uzorka“ u kojem se zadržavaju. Trenutak u kojem vernik umre, on ide direktno u prisustvo Božije. II Korinćanima 5:6-8, uči da biti odsutan iz tela znači biti prisutan kod Gospoda, a Gospod je na Trećem Nebu. Filipljani 1:21-23, tvrde da otići u smrt znači biti sa Mesijom, a Mesija je na Trećem Nebu, On sedi sa desne strane Boga Oca.

B. Nevernici

Kada govorimo o nevernicima, za njih se ništa nije promenilo. Ono šta se sa nevernicima dešava danas zapravo je nastavak iste istine koja je bila i pre Uznesenja Ješuinog. Duše nevernika i dalje silaze u pravi Had ili Pakao.

IV. MESTO MRTVIH U BUDUĆNOSTI

Ovu veliku četvrtu kategoriju o mestu mrtvih u budućnosti podelićemo u dva dela: budućnost vernika i budućnost nevernika.

A. Budućnost vernika

Studija o budućnosti smrti za vernike biće podeljena u dva vremenska perioda.

1. Mesijansko Carstvo

Jovan, u Otkrivenju 20:4-6, opisuje one koji imaju udela u Milenijskom kraljevanju Mesije.

Govoreći o svetima iz vremena crkve, u stihu 4, oni **kojima se daje sud**, biće uskrsnuti tokom Uzdignuća. **Sud** o kojem se ovde govori jeste Sudačka stolica Mesije, sud na kojem će se suditi delima vernika, a koji će da odredi njihovu poziciju unutar Kraljevstva. Sveti iz vremena crkve vratiće se sa Ješuuom prilikom Drugog dolaska i oni će kraljevati zajedno sa Njim na zemlji tokom 1000 godina Kraljevstva.

Sveti iz vremena Velike nevolje, to su one **duše obezglavljenih zbog svedočanstva Isusova** također će da budu vaskrsnute prilikom Drugog dolaska. I oni će, poput svetih iz vremena crkve, kraljevati zajedno sa Mesijom u Carstvu koje će trajati 1000 godina.

Govoreći o svetima iz Starog zaveta, oni će biti vaskrsnuti tek posle Drugog dolaska (Isaija 26:19; Danilo 12:2), i biće unutar Obećane zemlje u vremenu Kraljevstva. Sveti Starog zaveta će baštiniti Obećanu zemlju.

2. Večni poredak

A. Budućnost vernika

Druga faza budućnosti vernika biće Večni poredak ili Večno stanje, a ono će se odvijati u Novom Jerusalimu. Novi Jerusalim, koji je sada na Trećem Nebu, ili je isto što i Treće Nebo, sići će na novu zemlju koju će Bog da stvori posle Mesijanskog Carstva (Otkrivenje 21:1-22:5). U tom trenutku, Raj će biti u Novom Jerusalimu na novoj zemlji (Otkrivenje 2:7).

Budućnost vernika, u konačnici, u Večnom stanju, biće u Novom Jerusalimu koji će biti smešten na novoj zemlji, koju će Bog da stvori u tom vremenu.

B. Budućnost nevernika

Kada govorimo o stanju mrtvih nevernika u budućnosti, šest stvari treba naglasiti.

1. Večno stanje

Nevernici će da ostanu u Šeolu ili Hada sve do isteka 1000 godina Milenijskog Carstva. Tek po isteku 1000 godina, duše će biti uzete iz Hada ili Pakla (Otkrivenje 20:11-15). Ovo uklanjanje duša iz Pakla poznato je pod imenom Drugo uskrsnuće, jer će sva tela nevernika biti vaskrsnuta, a duše nevernika biće uklonjene iz Pakla, tako da će u tom trenutku, Pakao biti eliminisan.

Posle Drugog uskrsnuća, pri kojem će duše iz Pakla biti uklonjene, a tela nevernika biti vaskrsnuta i ponovno sjedinjena sa pripadajućim dušama, svi ti nevernici će tada stati pred Sud Velikog Belog Prestola. Svrha ovog Suda Velikog Belog Prestola nije da se utvrdi da li su ti ljudi spašeni ili nisu; to je jednom zauvek utvrđeno u vremenu kada su umrli. Svrha ovog Suda Velikog Belog Prestola jeste da se odredi visina kazne, jer neki će patiti okrutnije od drugih.

Posle Suda Velikog Belog Prestola doći će konačno prebivalište za sve nevernike, a to je Gehena ili Ognjeno jezero.

2. Pisma

Druga tačka odnosi se na Pisma. Odlomke koji se odnose na Gehenu i na Ognjeno jezero već smo ranije razlagali. Iz tih odlomaka se vidi da je određeno večno prebivalište za nevernike, a to je Ognjeno jezero.

3. Opisni izrazi

Treća tačka o budućem mestu za nevernike po njihovoj smrti jeste da primetimo određene opisne izraze u odlomcima koji opisuju večno stanje. Postoji devet fraza ili izraza koji opisuju večno stanje nevernika.

Prvo je „Gehena ognjena“ (Matej 5:22; 18:9).

Drugo je „osuda Gehene“ (Matej 23:33).

Treće je **krajnja tama**. Na neki način poput suprotnosti mestu gde je svetlo, ovo je mesto krajnje tame (Matej 8:12; 22:13; 25:30).

Četvrti je **oganj neugasivi**. Ognjeno jezero gori zauvek, tako da je to oganj koji se ne gasi (Matej 3:12; Marko 9:43; Luka 3:17).

Peto je **večna vatra**. Ovde se naglašava večnost Ognjenog jezera (Matej 25:41; Judina 7).

Šesto je **večna propast** (II Solunjanima 1:9). Još jednom, ovo je gledište na neprekidno, večno, beskrajno uništenje; to je mesto istinske patnje i muka.

Sedmo je **peč ognjena**. Jako često je u pitanju ovaj termin ognja i vatre, jer je to sredstvo kojim se izazivaju patnja i muke (Matej 13:42,50).

Osmo je **mrkla tama**, i ovde je naglašena suprotnost prema svetlu (II Petrova 2:17; Judina 13).

I deveta je **druga smrt**. Prva smrt je fizička smrt, a druga smrt je večna, duhovna smrt u Ognjenom jezeru (Otkrivenje 2:11; 20:14; 21:18).

4. Stanje nevernika u Ognjenom jezeru

Četvrta tačka u vezi sa budućim mestom mrtvih za nevernike jeste stanje nevernika u Ognjenom jezeru. Tamo je **dim muke njihove** (Otkrivenje 14:10-11). Tamo je **oganj koji se ne gasi** (Marko 9:48). Tamo je **plač i škrgut zuba** (Matej 8:12; 13:42, 50; 22:13; 24:51; 25:30; Luka 13:28). To je mesto gde je družina koja nije sveta (Otkrivenje 21:8; 22:15). To je mesto nad kojim večno ostaje gnev Božiji (Jovan 3:36).

5. Izvedeni zaključci

Osam je zaključaka koje možemo izvući u vezi sa budućim mestom mrtvih nevernika: prvo, to je mesto potpunog lišavanja i oduzimanja bilo kakve naklonosti Božije; drugo, to je poremećaj života bez kraja; treće, to je vreme bola za telo i za dušu; četvrto, to je mesto mučne griznje savesti; peto, to je mesto teskobe; šesto, to je mesto očaja i očajavanja; sedmo, to je mesto mučenja, patnje i agonije; i osmo, to je mesto večne svesnosti.

6. Trajanje

Trajanje ove vrste mučenja i patnje je večno (Otkrivenje 14:11). Isto je vreme trajanja kao i vreme večnog blagoslova za svete (Matej 25:46). Rečeno je da „njihov crv ne umire nikada“ (Marko 9:48).

Večno stanje vernika je zapravo negativni aspekt ovoga stanja. Ukoliko osoba vidi i shvata što Biblija kaže o večnom stanju nevernika, ta osoba bi svakako trebala biti itekako puna radosti zbog toga što je Isus spasio vernike od svega ovoga, tako što je On umro za njih.

V. LAŽNA GLEDIŠTA U VEZI SA MESTOM MRTVIH

Peta velika kategorija su lažna gledišta u vezi sa mestom mrtvih. Postoje dva glavna lažna gledišta i oba svoje poreklo vuku prvenstveno iz Rimo-katoličke crkve.

A. Učenje povezano sa 'Limbus Infantum'

Prvo lažno gledište poznato je pod nazivom Limbus Infantum. Ovo ima veze sa smrću beba i jako male dece. Reč **limbus** je latinska reč, a znači „rub,“ „ivica.“ U katolicizmu, Limbus Infantum je mesto na samom rubu Pakla; to je mesto gde idu bebe koje umru u nekrštenom stanju. Ukoliko jako malo dete umre u nekrštenom stanju, ono neće ići u Pakao, jer je beba, ali neće ići ni u Raj, zato jer nije krštena. Umesto toga, uči katolicizam, postoji posebno mesto na samom rubu Pakla, gde idu nekrštena mala deca. Ona ne trpe nikakvu kaznu, ali su takođe isključena i iz Nebeskih blagoslova.

Ovo je jedno lažno gledište u vezi sa mestom mrtvih i ono se može kritikovati u dve tačke. Prvo, ovo celokupno gledište je utemeljeno na drugoj lažnoj doktrini koja se zove Krsna Regeneracija, a označava spasenje koje se postiže krštenjem vodom. Ovi ljudi veruju da ukoliko se malo dete krsti vodom, tih nekoliko kapi vode spašavaju dete duhovno. Zato što ovi ljudi veruju u Krsnu regeneraciju, jer veruju da krštenje vodom spašava dete, i da dete nije spašeno ukoliko nije kršteno vodom, izmislili su mesto gde mala deca mogu da idu ukoliko nisu krštena vodom, a to mesto nije ni Nebo ni Pakao, to je mesto na samom rubu Pakla.

Druga tačka kritike je da Biblija nigde ne pominje takvo mesto. Ni na jednom mestu u Pismima se ne pominje takvo mesto. To je čista tradicija i ti ljudi svakako ne bi trebalo da svoju teologiju razvijaju iz crkvene tradicije. Biblija jeste jedini autoritet za sva pitanja vere i prakse.

B. Učenje povezano sa Purgatorijem

Drugo lažno gledište u vezi sa mestom mrtvih jeste učenje povezano sa Purgatorijem. Ovo je mnogo češće lažno gledište. To ćemo razložiti kroz tri tačke.

1. Koncept Purgatorija

Reč „purgatorij“ dolazi od latinskog termina koji znači „pročistiti.“ Čistilište ili Purgatorij je, prema katolicizmu, mesto pročišćenja za one koji nisu dovoljno loši da idu u Pakao, ali nisu ni dovoljno dobri da idu u Nebo. Tako da takva osoba provede jedno određeno vreme u Čistilištu, a onda napokon, može da ide na Nebo.

„Ali, koliko dugo osoba mora da provede u Purgatoriju?“ Odgovor koji se dobije na ovo pitanje jeste da to vreme varira s obzirom na određene potrebe svake pojedine osobe. Vreme provedeno u Purgatoriju može da se skрати putem molitve, putem dobrih dela, prisustvom na Misama, putem pokore i ispaštanja, i putem kupovine indulgencija.

2. Pokušaji da se podrži Purgatorij

„Čime se potkrepljuje ovo učenje?“ Ovi ljudi, prvenstveno, pokušavaju da potkrepe ovo učenje iz Pisama. Ima šest odlomaka koje obično koriste.

Isaija 4:4 govori o tome da će krv Jerusalima biti pročišćena.

Mihej 7:8: **kada sedim u tmimi, Gospod mi je svetlost.**

Zaharije 9:11: **pustiću zatvorenike tvoje iz jame.**

Malahija 3:2: **Jer on je kao oganj ljevačev i kao sapun perača.**

I Korinćanima 3:13-17, govori o **ognju** Mesijine Sudačke Stolice.

A I Korinćanima 15:29, govori o krštenju mrtvih.

Ovo je šest „dokaza“ iz Pisama koje ovi ljudi koriste da dokažu doktrinu o Purgatoriju. U realnosti, međutim, nijedan od ovih stihova ne podučava ni na koji način koncept Purgatorija.

Zapravo, glavna potpora njihovom učenju je apokrifna. Ključni dokaz dolazi iz apokrifnih knjiga, a ne iz Pisama. Konkretni odlomak koji oni koriste iz apokrifnih knjiga je u II Makabejcima 12:41-45:

„Zato su svi stali blagosiljati Gospoda, pravednog suca koji otkriva ono što je sakriveno. Zatim se pomoliše da bi se počinjeni greh sasvim oprostio. Plemeniti Juda opomenu vojnika da se čuvaju čisti od greha, jer sad vide što je zbog greha zadesilo one koji su pali. Nato je sabrao oko dve hiljade srebrnih drahmi i poslao u Jerusalim da se prinese žrtva okajnica za greh. Učinio je to vrlo lepo i plemenito delo jer je mislio na vaskrsenje. Jer da nije verovao da će pali vojnici vaskrsnuti, bilo bi suvišno i ludo moliti za mrtve. K tome je imao pred ovima najlepšu nagradu koja čeka one koji usnu pobožno. Svakako, sveta i pobožna misao. Zato je za pokojne prinio žrtvu naknadnicu da im se oprostite gresi.“

Ovo je glavni dokaz koji Rimski Katolička Crkva koristi kako bi učila doktrinu o Čistilištu. Ovo je i razlog zašto su izabrali Knjige Makabejaca i učinili ih delom Pisama, iako ove knjige nikada nisu bile prihvaćene od Jevreja, niti su u vremenu Ješue, knjige o Makabejcima bile klasifikovane i prepoznate kao Pisma.

3. Kritika doktrine o Purgatoriju

Na tri načina možemo razložiti kritiku doktrine o Purgatoriju. Prvo, nijedan od ovih šest odlomaka iz Pisama koje ovi ljudi navode zapravo ne uči da uopšte postoji takvo mesto kao što je Purgatorij. Isaija 4:4 govori o oprostima greha Jerusalimu na kraju perioda Velike nevolje. Mihej 7:8 jeste duhovna istina koja nam govori da čak i kada je vernik sateran na mesto **tame**, Bog će njemu biti **svetlo**. Ovaj odlomak nam ne govori da se takva osoba nalazi u Purgatoriju. Zaharije 9:11 govori o budućem vaskrsenju, a ne o Purgatoriju. Malahija 3:2 govori o sudovima Velike nevolje, ne o Purgatoriju. I Korinćanima 3:13-17, govori o Sudačkoj Stolici Mesije koje će se desiti posle Uzdignuća na Nebu, ne u Purgatoriju. Šta se tiče I Korinćanima 15:29, šta god krštenje za mrtve da znači, nema ni naznake ni o

kakvom pročišćenju u Purgatoriju. Tako da nijedan odlomak iz Pisama koji je citiran ne uči da postoji mesto poput Purgatorija.

Druga kritika jeste da se istakne da citat iz apokrifne literature, koji je naveden u ovom tekstu, koji dokazuje daleko više o Katoličkoj Crkvi nego šta je to namera ovih ljudi koji ga navode. Greh o kojem se govori u ovom odlomku je greh idolopoklonstva. A idolopoklonstvo je jedan od „sedam smrtnih greha“ u doktrini Katoličke Crkve i zbog njega se ide jedino i samo u Pakao, ne u Purgatorij. Tako da čak i kada se koristi citat iz Makabejaca, on dokazuje nešto drugo, jer greh idolopoklonstva, doktrina Katoličke Crkve ne rešava slanjem u Purgatorij, nego u Pakao.

Treća kritika jeste da koncept Purgatorija vrlo jasno negira završeno delo Mesije. Učenje Novog zaveta jeste da je Isusova smrt na krstu završeno delo, a svršeno delo Mesije znači da su svi gresi svakog vernika očišćeni jednom i zauvek.

Vernik nema potrebu da prolazi kroz period čišćenja i pročišćavanja u Purgatoriju (Titu 2:14; Jevrejima 1:3). Delo Mesije je završeno, a to u sebi uključuje potpuno oprostjenje greha, tako da vernik nema nikakvu potrebu da prolazi kroz privremeni period pročišćenja u Purgatoriju, pre nego što može da uđe na Nebo.

Napomena prevodioca: Za prevod ovog MBS-a prevodio sam Biblijske tekstove iz Engleske verzije NASV - prevoda koji je korišten u ovoj studiji. Pri tome mi je od velike pomoći bila Varaždinska Biblija – izdanje Hrvatskog Biblijskog Nakladnika, 2012.

Koristio sam i Savremeni Srpski Prevod u izdanju Hrišćanskog evangelizacionog centra iz Bačkog Petrovca, kao i prevod Daničić – Karadžić, kako bi što vernije tekst prilagodio duhu Srpskog jezika.

Prevod: Branko Gotovac 2020.